

lažje doseže svoj naklep. Sosedje, on je govoril resnico! Čemu moramo vedno biti gospôdi za igračo“.

Vaščani: To je sveta resnica! Mi moramo vedno biti gospôdi za igračo!

Starešina: Verujte mi, bratje moji! Ako vaši zastopniki in starešine ne bodo imeli nobene veljave, zgodilo se vam bode, kakor vojski brez rezerve (založne vojske), katero napade močnejši sovražnik. Novi predstojnik je zvit kakor hudir. Tega sicer ne opazi na njem živa duša, ali vender ne spregovori s človekom prijazne besede brez posebnih razlogov. Če bi vi le vedeli polovico od tega, kar vem jaz, potem bi mi ne bilo treba govoriti. No, upam, da niste prismojenci. To bode te že še boljše opazili — in takrat pozor!“

Korač, s katerim se je Stiskač dogovoril že poprej, doda temu na starešinino znamenje:

„Misliš li, starešina, da mi ne vidimo namena; predstojnik bi rad oddal gostilnico kateremu svojih ljubljencev.“

Starešina: Mari ste to že opazili?

Vaščani: Smo, smo! zavpijejo glasno. Ali mi tega ne dopustimo, naši otroci morajo imeti prosto krčmarjenje, kakor ga imamo tudi mi.

Korač: Takov ljubljencev predstojnikov bi utegnil od nas za liter cekin zahtevati; nas bi pa naši otroci preklinjali še v grobu.

Starešina: To je vender malo pretirano, Korač! Cekina bi vender ne zahteval za liter.

Korač: Prosim te, starešina, molči! Menda si toliko pameten, da umeješ: „Čim manj prodajalcev, tem slabša roba“, sosebno če jo ponuja pošast naroda. Ako bode predstojnikov ljubljencev sam krčmaril, no, potem lahko misliš, po čem bode liter. Saj je vino že zdaj predrago zaradi nesrečnega vinotočja.

Starešina: Poglej no, govoriš prav dobro! — „Res je, da bode tako, če mi sami v to dovolimo“, začno vaščani vpiti, ter vpijejo še dalje. Slednjič se izpremeni ves ta razgovor v besno kričanje vpijanjene druhal.

(Dalje prib.)

K šolski higijeni.

(Drd. Iv. Borštnik.)

IV.

(Dalje.)

Gretji najbolj zunanji, ko stisnemo oko, nam prav pod prsti ležeči del tega meha je precej trd in debel in njegova stvar je, da varuje oko na zunaj; tudi ta zunanja odeja ima več plastij in ni povsodi jednako močna, jednako debela. Zadej visi namreč oko kot jabolko na debelem repku, na očesnem živcu in tamo kjer ta prodre

kot skozi rešeto, je ta zunanja plast manj trdna in bolj tanka; in nekje mora priti očesni živec v notranjost očesa, da se razprostre kot mrežnica! Če vzamemo tedaj navadno ročno štrcalco in privežemo oko ali prav za prav samo meh, ki ga imamo med prsti, na njo in štrcemo z močjo vode vanj, je jasno da se izboči najprej zadej, kjer je oko najmanj trdo. Ravno to se zgodi, ako na kak drug način povečamo tlak v očesu ali pa če pritismo na polno, celo oko spredaj s prstom — v vseh teh slučajih se podaljša os od spredaj do zadej, vselej dobimo oko, ki nam predstavlja kratkovidno oko. Res, če jedenkrat povišamo tlak ali samo jedenkrat na roženico s prstom pritismo, se oko kmalu vrne zopet v svojo okroglo podobo; vendar, če to večkrat ponavljamo, je jasno, da mora očesu njegova jajčasta podoba ostati, s tem ostati pogoj za kratkovidnost. Vprašanje je zdaj, kaj provzroči povišanje tlaka v očesu in sicer notranjega tlaka (da bi kdo zunaj skozi leta stalno pritiskal na oko, si ne moremo prav predstavljati) vendar preje v kratkem še odgovor, zakaj otrok slabše vidi. Dokler je oko kratkovidno, si lahko s tem pomaga, da prinese bolj blizu očij predmet in vidi ga jasno, kajti slika nastane zopet na mrežnici, kot pri emetropičnem očesu. Vendar oko vidi vse jedno še slabo, ne loči več malenkostij, posebno če je kratkovidnost, namreč šolska kratkovidnost, že stareja. Vzrok: ko se oko vsled notranjega tlaka vedno bolj razteza, trpi pri tem najbolj notranja plast, ker ta je najvažnejša in najbolj občutljiva, njena narava je živčna, nasproti zunanjima dvema, ona ima na mm^2 gotovo število kolčkov, jednega kraj drugega navpik postavljenih, na katere padajo žarki svetlobe. Če mrežnico raztegnemo, postane razmeroma število kolčkov na mm^2 manje in z njimi se zmanjša število vidnih organov, na katere morejo uplivati žarki, došli od kakega predmeta in slika nam je nejasna, pretegnjena. Kakor pa uporablja nevedé odrasli človek optične zakone, če hoče kako malo stvar razločno videti in jo prinese bliže očesa, tako da vsled tega pade slika od predmeta na večjo ploskev mrežnice, tako stori tudi kratkoviden otrok: tudi on nosi knjigo vedno bliže in res mu pomaga! Takoj vidi bolj razločno. Pri tem postane še bolj kratkoviden, nese tedaj knjigo še bliže, dokler ne trči ob nos. Naprej seveda ne gré. Zdaj še le vé, da vidi slabo, do zdaj je vedel samo za svojo kratkovidnost. Kratkovidnost se je dala zboljšati, slab vid — nikdar. Tako je iz kratkovidnosti postal slab vid, žalosten posledek, upamo dovolj žalosten, da si ogledamo vzroke kratkovidnosti, oziroma v smislu više navedenega vprašanja, vzroke povišanja notranjega očesnega tlaka.

(Dalje prih.)

